

59 מְרַחֵמָא – אינה אוהבתו ומניקתו. ואם כן החזקה היא, שולד זה  
60 שלה הוא.  
61 שואלת הגמרא: לְמַאי נִפְקָא מִיְנָה – איזה דין יוצא מספק זה, שהרי  
62 לפי שני הצדדים בהמה זו ודאי פטורה מבכורה. מיישבת הגמרא:  
63 אכן לענין בכור אין חילוק בין שני הצדדים, אבל יש חילוק לענין  
64 לְמַלְלָא עֲלֵהּ מִשּׁוּם אוֹתוֹ וְאֵת בְּנֵיהּ – להתחייב מלקות אם שחטו גם  
65 את הבהמה וגם את הולד שמניקה, באותו יום. שְׂאֵי אִמְרַת שֶׁחֻזְקָה  
66 היא, דִּידָהּ מְרַחֵמָא – שלעולם רק את שלה היא אוהבת ומניקה,  
67 דְּלֵא דִּידָהּ לֹא מְרַחֵמָא – וולד שאינו שלה אינה אוהבת ומניקה,  
68 לְכִן – מתחייב מלקות, לפי שודאי בנה הוא. וְאֵי אִמְרַת שֶׁחֻזְקָה  
69 היא רק שילדה כבר, ואחר שילדה דְּלֵא דִּידָהּ נִמְי מְרַחֵמָא – יכולה  
70 היא לאהוב ולהניק גם ולדות שאינם שלה, לֹא לְכִן – לא יתחייב  
71 מלקות, מאחר שספק הוא שמא אף על פי שאהבתו והניקתו אינו  
72 בנה. ולענין זה יש להסתפק, מֵאֵי – מה היתה כוונתו של רבן שמעון  
73 בן גמליאל, שאמר הדבר בחזקתו.  
74 הגמרא מביאה מדברי רבן שמעון בן גמליאל שבמשנתנו להוכיח  
75 שהחזקה היא שאינה אוהבת ומניקה ולדות אחרים כלל. מוכיחה  
76 הגמרא: תָּא שְׁמַע, שנינו במשנתנו, רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר,  
77 הַלּוֹקֵת פְּהֵמָה הַמְּנִיקָה וְלֹד מִן הָעוֹבֵד בּוֹכְבִים, אִינוּ חוֹשֵׁשׁ שְׂמָא  
78 בְּנֵהּ שֶׁל אַחֲרֵת הֵיךְ, אלא ודאי בנה הוא. הרי מבואר שהחזקה היא  
79 שאינה אוהבת ומניקה ולדות אחרים כלל. דוחה הגמרא: מִי קִתְּנִי –  
80 האם כתוב שאין חוששים שמא בנה של אחרת הוא – הולד הזה.  
81 הרי הֵיךְ קִתְּנִי – כתוב שאין חוששים שמא בנה של אחרת היה.  
82 ואפשר לפרש שְׂהָבִי קְאָמֵר, שלענין פטור בכורה ודאי נפטרה, וְאִינוּ  
83 חוֹשֵׁשׁ שְׂמָא בְּנֵהּ שֶׁל אַחֲרֵת הוא זה, ואם כן אינה פטורה בודאי מן  
84 הבכורה, לפי שאין לחשוש שולד זה אינו שלה אֶלָּא אִם בֶּן הָיָה לָהּ  
85 וְלָךְ אַחַר מַעֲיָרָא – מתחילה.  
86 מוסיפה הגמרא להוכיח: תָּא שְׁמַע, עוד שנינו במשנה בדברי רבן  
87 שמעון בן גמליאל, נִבְּנִים בְּתוֹךְ עֲדָרוֹ וְרָאָה אֶת הַמְּבַכְרֹת מְנִיקוֹת,  
88 וְאֵת שְׂאִינָן מְבַכְרֹת מְנִיקוֹת, אִינוּ חוֹשֵׁשׁ שְׂמָא בְּנֵהּ שֶׁל זֶה אוֹ בַּא לֹ  
89 אֶצְל זֶה אוֹ שְׂמָא בְּנֵהּ שֶׁל זֶה אוֹ בַּא לֹ אֶצְל זֶה. אלא אלו שאצל  
90 המבכרות, ודאי בכורות הם, ואלו שאצל שאינם מבכרות, ודאי  
91 אינם בכורות. ושואלת הגמרא: לפי הצד שאחר שילדה אוהבת  
92 ומניקה היא גם ולדות של אחרים, אִמְאֵי – מדוע אין חוששין שאחת  
93 מניקה ולד שאינו שלה, והרי במקרה זה שכולם ילדו, לִיחּוּשׁ דְּלִמָּא  
94 רְחוּמֵי רְחִים – יש לחשוש שמא אהבה והניקה ולד שאינו שלה.  
95 אלא מוכח, שלעולם אינה אוהבת ומניקה ולד של אחרים.  
96 דוחה הגמרא: גם לצד זה, שאחר שילדה, יכולה היא לאהוב ולהניק  
97 ולד של אחרים, והוּוּ רק כשאין שם אלא ולד של אחרים. אבל  
98 בְּמִקּוּם דִּידָהּ – כשנמצא במקום גם ולד שלה, לעולם לֹא שְׂבָקָא  
99 דִּידָהּ – לא תעזוב את בנה, וּמְרַחֵמָא דְּלֵא דִּידָהּ – ותאהב ותניק ולד  
100 של אחרת. ולכן, באופן זה, שגם הולד שלה נמצא במקום זה, ודאי  
101 הוא שחולד שהיא מניקה שלה הוא. אבל כשילדה בעבר, וכעת אין  
102 במקום זה אלא ולד אחד, עדיין יש להסתפק אם ודאי בנה הוא, או  
103 שמא אהבה והניקה ולד אחר.  
104 מוסיפה הגמרא להוכיח: תָּא שְׁמַע, מדברי הברייתא, שאחר שהובאו  
105 דברי רבן שמעון בן גמליאל לגבי לוקח בהמה מניקה, שֶׁהִדְבָּר  
106 בְּחֻזְקוֹתוֹ וּפְטוּרָה מִן הַבְּכֹרָה, שנינו [וְכֵן] בִּוְי בְּהִיָּה נִבְּנִים לְעֵדָרוֹ,  
107 וְרָאָה אֶת הַמְּבַכְרֹת וְשִׂאִינָן מְבַכְרֹת מְנִיקוֹת, אִין חוֹשֵׁשׁין שְׂמָא  
108 בְּנֵהּ שֶׁל זֶה אוֹ בַּא לֹ אֶצְל זֶה. מֵאֵי לֹא – האם אין הפירוש במה שאמר  
109 יִכְן, שְׂרִישָׁא דִּימִיָּא דְּסִיפָא – שהדין במקרה הראשון הוא ממש  
110 כמו הדין במקרה האחרון. ואם כן, מֵה סִיפָא וְדָאִי דִּידָהּ – כשם  
111 שבמקרה האחרון, אומרים אנו שודאי בנה הוא, לפי שכשבנה נמצא  
112 במקום, ודאי אינה אוהבת ומניקה ולד אחר, אִף רִישָׁא וְדָאִי דִּידָהּ  
113 – גם במקרה הראשון, בלוקח בהמה מניקה, אומרים אנו שודאי בנה  
114 הוא, ולא רק שפטורה היא מן הבכורה. ואם כן, יש לפשוט הספק,  
115 שהחזקה היא, שלעולם אינה אוהבת ומניקה ולד אחר, וודאי בנה  
116 הוא.

1 הַלֵּבָה כְּרַבִּי יוֹסִי בֶּן הַמְּשׁוּלִים לְמַה לִּי – מדוע הוצרך רב לומר שוב  
2 בפירוש, שהלכה כרבי יוסי בן המשולם, והרי דברי רבי יוסי בן  
3 המשולם בכלל הכלל שאמר שההלכה ככל הדינים השנויים בפרק  
4 זה ואין בהם מחלוקת.  
5 מתרצת הגמרא: אֵי אִמֵּר רַק שֶׁהַלְבָּתָּא דְּבוּלִיָּה פִּירְקֵין – שכל  
6 הדינים השנויים בפרק זה, הלכה הם. וְלֹא אִמֵּר גַּם שֶׁהַלְבָּתָּא כְּרַבִּי  
7 יוֹסִי בֶּן הַמְּשׁוּלִים. הִנֵּה אִמִּינָא, שמה שאמר שהלכה כמשניות  
8 שבפרק זה, אֲדַרְבֵּי יוֹסִי בֶּן הַמְּשׁוּלִים קָאֵי – כוונתו רק לדברי רבי  
9 יוסי בן המשולם. ואם תקשה, וּמֵאֵי פְּבוּלִיָּה פִּירְקֵין – אם כן מהו  
10 שאמר רב שהלכה בכל הדינים שבמשניות הפרק, והרי אין זה אלא  
11 דין אחד. יש ליישב, דְּרַבִּי יוֹסִי תִּרְתֵּי אִמֵּר – שרבי יוסי אמר שני  
12 דינים. א. שמותר לתלוש את שיער הבכור כדי לעשות מקום  
13 לשחיטה. ב. שמותר לתלוש שיער הבכור כדי לראות את מקום  
14 המום. ולענין דברי רבן שמעון בן גמליאל שבמשנתנו, היינו טועים  
15 לסבור שלא אמר על זה שכן הלכה. שכן חולקים חכמים על דבריו  
16 בברייתא, וּפְלוּגְתָּא דְּבְרִייתָא פְּלוּגְתָּא הִיא – אף מחלוקת השנויה  
17 בברייתא שמה מחלוקת לענין מה שאמר רב 'חוץ מדבר שיש בו  
18 מחלוקת'. ולכן הוצרך לְאִשְׁמְעֵינן בפירוש שֶׁהַלֵּבָה כְּרַבִּי יוֹסִי בן  
19 המשולם, וְלֹא שְׂמוּעֵינן – והשמיענו בזה, שמה שאמר שהלכה  
20 כהמשניות שבפרק זה, דְּאֲדַרְבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל קָאֵי – כוונתו על  
21 דברי רבן שמעון בן גמליאל שבמשנתנו, לפי שעל דברי רבי יוסי בן  
22 המשולם כבר אמר בפירוש שהלכה כדבריו. וּפְלוּגְתָּא דְּבְרִייתָא  
23 לֹא פְּלוּגְתָּא הִיא – ומחלוקת המוזכרת בברייתא אינה בכלל דברי  
24 רב 'חוץ מדבר שיש בו מחלוקת'.  
25 הגמרא מביאה את הברייתא שנחלקו בה חכמים על דברי רבן שמעון  
26 בן גמליאל. מבררת הגמרא: מֵאֵי בְרִייתָא – לאיזו ברייתא התכוונו,  
27 כשאמרו שחכמים חולקים על רבן שמעון בן גמליאל בברייתא.  
28 מבארת הגמרא: דְּתִנְיָא – ששנינו בברייתא, הַלּוֹקֵת פְּהֵמָה שֶׁהִיא  
29 מְנִיקָה וְלֹד הַנִּמְצָא עִמָּה מִן הָעוֹבֵד בּוֹכְבִים, ואין יודע אם בנה הוא  
30 או לא, הולד הָבֵי אַחֲרָיו – שיוולד מבהמה זו לאחר מכן, הרי הוא  
31 בְּכֹר מִסְפָּק, לפי שיתכן שעדיין לא ילדה מעולם, ומכך שהיא  
32 מניקה אין להוכיח שילדה כבר, מִפְּנֵי שְׂמַרְחֵמָת – אוהבת היא גם  
33 ולדות אחרים ומניקתם, אִף עַל פִּי שְׂאִינָהּ יוֹלְדָת – אפילו שעדיין  
34 לא ילדה. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, תְּדַבֵּר בְּחֻזְקוֹתָ – שחזקה  
35 היא מכך שאהבה את הולד והניקתו, שכבר ילדה, והולד שתלד  
36 לאחר מכן, ודאי אינו בכור.  
37 מוסיפה הברייתא: וְכֵן הֵיךְ רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, הַנִּבְּנִים  
38 לְתוֹךְ עֲדָרוֹ פְּלוּלֵהּ, וְרָאָה בְּעֵשֶׂר אוֹ בְּחֵמֶשׁ עֲשָׂרָה בְּהֵמוֹת, וְחֹלֵקִים  
39 הֵיוּ מְבַכְרֹת – שעדיין לא ילדו מעולם, וְחֹלֵקִים שְׂאִינָן מְבַכְרֹת –  
40 שכבר ילדו בעבר, וראה שכולם יוֹלְדוֹת, ומחמת החשיכה לא יכל  
41 להבחין מי הוא הולד של כל אחת מבהמות. וְלִמְחַר הַשְּׂפִים, מִצָּא  
42 שהולדות הוֹקְרִים תְּלוּיוֹת – כרוכות ויונקות בְּשִׂאִין מְבַכְרֹת –  
43 מהבהמות שכבר ילדו בעבר. והולדות הַנִּקְבּוֹת תְּלוּיוֹת – כרוכות  
44 ויונקות בְּמְבַכְרֹת – מהבהמות שזו להם הלידה ראשונה. אִינוּ  
45 חוֹשֵׁשׁ שְׂמָא בְּנֵהּ הַזֶּה שֶׁל זֶה – המבכירה, בַּא לֹ אֶצְל זֶה – שאינה  
46 מבכירה, אלא ודאי הוא שהזכרים שאצל שאינן מבכרות בניהם הם,  
47 ואינם בכורות, והנקיבות הם שנולדו מהמבכרות.  
48 הגמרא מסתפקת בביאור החזקה שיש בבהמה שמניקה לדעת רבן  
49 שמעון בן גמליאל: אִיבְעִינָא לְהוּ – הסתפקו בני הישיבה, דְּבָר  
50 בְּחֻזְקוֹתוֹ דְּקְאָמֵר רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל – מה שאמר רבן שמעון  
51 בן גמליאל שיש חזקה שבהמה שאוהבת ומניקה ולד, ודאי ילדה.  
52 האם פירושו, דְּאִינָה מְרַחֵמָת – אוהבת ומניקה ולד אחר, אֶלָּא  
53 אִם בֶּן יוֹלְדָת – ילדה בעצמה ולד. הָא הִיבָא דְּאוּלִיד – אבל אם  
54 ילדה כבר בעבר, הִיִּישֵׁינן לְרְחוּמֵי – חוששים שמא אוהבת היא  
55 ומניקה גם ולד אחר, אף שאינו בנה. וכשקנה בהמה שאוהבת  
56 ומניקה ולד, חזקה היא שודאי ילדה, אבל אין חזקה שולד זה הוא  
57 שלה. אוֹ דְּלִמָּא חֻזְקָה הִיא, שרק דִּידָהּ מְרַחֵמָא – את שלה  
58 אוהבת היא ומניקה. דְּלֵא דִּידָהּ – אבל ולד אחר, לעולם לֹא

יצלו את התערובת באש בלי משקה, שגם באופן זה לא יוכשרו  
 הטהורים לקבל טומאה, או תילוש בְּמֵי פִירוֹת - או ילושו את  
 הקמח של התערובת במי פירות, כגון מי תפוחים או מי תותים,  
 והדין הוא שמי פירות אינם מכשירים לקבל טומאה, או התחלק  
 התערובת לכמה עיסות, ובלבד שלא יהא במקום אחד  
 [ובעיסה אחת] כפיצצה מן התרומה הטמאה, שבאופן זה, אף אם  
 יוכשרו החולין לקבל טומאה על ידי נתינת מים, מכל מקום לא  
 תטמא אותם התרומה, לפי שאין אוכל פחות מכפיצה מטמא אוכל  
 אחר.  
 מוסיף רב דימי לבאר את שיטת רבי אליעזר, ומסיים את הראיה  
 לדברי רבי ירמיה: וְהִנְי עֲלֶיהָ - ושנינו בברייתא השנויה על אותה  
 משנה, אוֹתָן חוֹלִין

למֵאָה סאין של חולין מְהוֹרֵין, ובוזה התבטלה התרומה בחולין,  
 שכן התרומה עולה במאה, רְבִי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, תִּירוֹם - ירים  
 סאה אחת מתוך התערובת, וְתִרְקֵב - ויניח אותה לירקב כדן  
 תרומה טמאה שאסורה באכילה, שְׂאֵנִי אוֹמֵר הִיא סָאָה שְׁנַפְלָה  
 הִיא סָאָה שְׁעֻלְתָּהּ, כלומר, תולים שאותה סאה של תרומה  
 שנפלה, היא הסאה שהורמה מתוך התערובת, ותרומה טמאה  
 אסורה באכילה, ולכן תירקב, וְחֻכְמִים אוֹמְרִים, תַּעֲלֶה - תתבטל  
 התרומה, כלומר, נתבטלה התרומה במאה, וראויה היא להאכל  
 יחד עם החולין שנתערבה בתוכם, וְתִיַּאֲכַל נִיקוּדִים - יבושב,  
 כלומר, מכל מקום יזהר שלא יבוא על התערובת אחד משבעת  
 המשקים המכשירים את האוכלים לקבל טומאה, כדי שלא תטמא  
 התרומה הטמאה שבתערובת את החולין שבה, או קְלָיוֹת - או

המשך ביאור נמס' בכורות ליום חמישי עמ' א

יוֹחֲנָן, כָּל מְקוֹם שֶׁשָּׁנָה - שהביא רבי [שסידר את המשניות] את  
 דברי רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל בְּמִשְׁנֵיתֵינוּ, הִלְכָה כְּמוֹתוֹ, חוּץ מִהַדִּין  
 שאמר במסכת בבא בתרא (עג) לענין עֲרֵב. [וכן חוץ ממה שאמר  
 במסכת גיטין (עד) לענין מעשה שהיה בצירוף. [וכן חוץ מלענין מה  
 שאמר במסכת סנהדרין (א) לגבי בעל דין שאמר שאין לו רְאֵיָה או  
 עדים להביא כדבריו, ולאחר זמן מביא ראיה או עדים, שמקבלים את  
 דבריו. ודין זה הוא הנאמר שם במשנה בְּאַחֲרֵיהֶן.  
 מסיקה הגמרא בביאור דברי רבי יוחנן: לְעוֹלָם פְּשִׁימָא לִיָּה לרבי  
 יוחנן, שְׁהִלְכָה בְּרַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל, מִיְהוּ מְסַפְקָא לִיָּה - אלא  
 שהסתפק במה שנסתפקו בני הישיבה, אִי סָבֵר - האם סובר רַבֵּן  
 שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל, שאמר שיש חוקה שאין בהמה מניקה וּלְדַּת  
 שלה, שאין זה אלא בהמה שעדיין לא ילדה, אבל יוֹלְדֵת - אם היא  
 כבר ילדה, מְרַחֶמֶת ומניקה היא גם וּלְדַּת, והחוקה אינה  
 מוכיחה אלא שילדה כבר בעבר, ואם כן אין זה וְדַאי שהוא בנה. או  
 שלדעת רבן שמעון בן גמליאל אִינָה מְרַחֶמֶת כָּלָל, וְדַאי בנה הוא.  
 ולפי הצד הראשון ולד זה הדומה לחזיר, אסור באכילה, אף שהרחל  
 פטורה מן הבכורה, לפי שיש לחוש שמא אינו בנה של רחל זו. ועל  
 זה סיים רבי יוחנן ואמר עד שיבא אליהו ויורה דין צדק לפשוט הספק,  
 אם החוקה היא שאינה אוהבת ומניקה וּלְדַת של אחרת כָּלָל, וממילא  
 יהא וּלְדַת זה מותר באכילה, או שאם ילדה כבר יכולה היא לאהוב  
 ולהניק גם וּלְדַת של אחרת, וישאר הולד אסור מספק, שמא אינו בנה,  
 אלא וּלְדַת של חזיר הוא.  
 מקשה הגמרא: אִי הָכִי - אם זהו פירוש דבריו של רבי יוחנן, עַד  
 דְּאֵשְׁמַעִינָן חוּזֵיר - מדוע הוצרך להשמיענו הספק בדעת רבן שמעון  
 בן גמליאל לענין רחל המניקה וּלְדַת הדומה לחזיר שכוּרֵךְ אַחֲרֵיהּ.  
 יותר היה לו לִישְׁמַעִינָן - להשמיענו ספיקו לענין רחל המניקה מִלָּה  
 בכרוך אַחֲרֵיהּ, ולענין לְמִלְכֵי עֲלִיָּה מְשׁוּם אוֹתוֹ וְאֵת בְּנֵו -  
 להתחייב מלקות אם שחטו את שניהם ביום אחד, וכמו שפירשו בני  
 הישיבה לעיל את הדין היוצא מספק זה.  
 מתרצת הגמרא: חוּזֵיר אִיצְמַרְיָא לִיָּה - רבי יוחנן הוצרך להשמיענו  
 את הספק לגבי רחל המניקה חזיר, מְשׁוּם דְּאֵי אֲשְׁמַעִינָן לענין מִלָּה  
 ולגבי חיוב מלקות משום אותו ואת בנו, הִנּוּה אֲמִינָא, שֶׁאִם תִּמְצָא  
 לוּמָר - שאפילו אם תרצה לומר כמו הצד דְּסָבֵר רבן שמעון בן  
 גמליאל, יוֹלְדֵת מְרַחֶמֶת - שבהמה שכבר ילדה, אוהבת היא ומניקה  
 גם ולדות שאינם שלה. זהו דוּקָא דְּמִינָה - בולדות שמאותו המין  
 שלה הם, כגון כבשים ורחל. אבל דְּלֵא מִינָה לֵא - ולדות ממין אחר,  
 אינה מניקה. ולפי זה אם נמצאת אוהבת ומניקה וּלְדַת הדומה לחזיר,  
 וְדַאי בנה הוא. ולכן אֲשְׁמַעִינָן את הספק, לגבי רחל המניקה וּלְדַת  
 הדומה לחזיר, ללמדנו, (דְּמְרַחֶמֶת) וְאֵפִילוּ דְּלֵא מִינָה נְמִי - שגם  
 על וּלְדַת שאינו ממין, דְּאִיבָא לְמִימָר דְּלֵא מְרַחֶמָא - יש צד לומר  
 שאהבה והניקה אפילו שאינו בנה.  
 מוסיפה הגמרא: וְהִינּוּ - זהו מה דְּאֵמֵר רְבִי יוֹחֲנָן במקום אחר, בְּעֵי  
 - שנסתפק

דוחה הגמרא: מִיָּדִי אִירָא - וכי ראיה היא, הרי יש לפרש, הֵיא  
 בְּדַאיָתָא וְהֵיא בְּדַאיָתָא - שבכל מקרה, הדין הוא לפי עניינו,  
 שבמקרה השני, אכן אומרים אנו שודאי בנה הוא, לפי שבמקום  
 שנמצא בנה וְדַאי לא תאהב ותניק וּלְדַת אחר. אבל במקרה הראשון,  
 שאין ראיה שבנה בנה, כיון שאין שם אלא וּלְדַת זה, יתכן שאהבה  
 והניקה אף אם אינו בנה, ואין ראיה, אלא שודאי כבר ילדה, ופטורה  
 מן הבכורה. וּמֵאֵי - ואם תשאל מזהו שאמרו רַבֵּן, הרי אינם שוים  
 לגמרי. יש ליישב, שלא אמרו כן אלא אֲפִטוּרָה דְּבִבְרֵיהּ - לענין זה  
 שפטורה היא מבכורה, שודאי כבר ילדה.  
 הגמרא מביאה מדברי רבי יוחנן שנראה מהם שגם הוא הסתפק במה  
 שהסתפקו בני הישיבה בפירוש דבריו של רבן שמעון בן גמליאל:  
 אֵמֵר רְבֵּה בַר בַּר חֲנָה אֵמֵר רְבִי יוֹחֲנָן, רָאָה חוּזֵיר שְׁכַרְוֵךְ - שהולך  
 ורובק הוא אַחֲרֵי רַחֵל והיא מניקתו, שְׁפִטוּרָה הִרְחַל מִן הַבְּכוּרָה -  
 שהולך שתלד לאחר מכן, וְדַאי אינו בכור. וּלְדַת זה הנראה כחזיר,  
 אֵסוּר בְּאִכְלָהּ, עַד שִׁבָּא אליהו ויורה דין צָרֵךְ לָבֵם אם מותר הוא  
 באכילה או אסור.  
 מקשה הגמרא שלכאורה דבריו סותרים זה לזה: מצד אחד אמר  
 שְׁפִטוּרָה מִן הַבְּכוּרָה, ודין זה הוא כְּמֵאֵן - כדעת מי מהתנאים, וְדַאי  
 בְּרַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל, שאמר שלא חוששים שמא אהבה והניקה  
 וּלְדַת של אחר. שהרי לדעת חכמים יש לחשוש שמא וּלְדַת של אחר  
 הוא, ורחל זו לא ילדה מעולם וואם כן הולד שתלד לאחר מכן, ספק  
 בכור הוא. ואילו מצד שני אמר וְאֵסוּר בְּאִכְלָהּ, שנראה מזה שפסק  
 בְּרַבֵּנּוּ, שחוששים שמא אינו בנה של רחל זו, אלא בן חזיר הוא, ולכן  
 אסור באכילה. אבל לדעת רבן שמעון בן גמליאל, שאין חוששים  
 שמא בנה של אחרת הוא, מדוע אסור באכילה, הרי כל שנולד מן  
 הרחל, אף שנראה כחזיר, מותר הוא באכילה. כמו ששנינו לעיל (ה)  
 שכל היוצא מן הטהור טהור.  
 מוסיפה הגמרא להקשות: וְהוּ, אִי בְּרַבֵּנּוּ - אם מה שאסר הולד  
 באכילה הוא משום שפוסק כחכמים, מֵאֵי - מזהו זה שסיים את  
 דבריו, ואמר שאסור באכילה עַד יבֵּא ויורה צָרֵךְ לָבֵם. שמלשון  
 הוראה משמע שיש כאן ספק בדין שאינו ידוע, ואוסר הוא מספק עד  
 שיבא אליהו ויורה דין צדק לפשוט הספק. והרי לדעת חכמים אין כל  
 ספק בדין, אלא הספק הוא אם בנה של רחל הוא או של חזיר, וְעַד  
 שִׁינְדַע לָךְ דְּבַר מִיַּעֲבִי לִיָּה - והיה לו לומר שאסור באכילה עד  
 שידוע לך הדבר בנה של מי הוא.  
 מנסה הגמרא לפרש: וְכִי תִיַּמָּא, שְׁמִסְפָּקָא לִיָּה לרבי יוחנן, אִי  
 הִלְכָה בְּרַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל, אִי הִלְכָה בְּרַבֵּנּוּ, ולכן אמר שאסור  
 באכילה עד שיבא אליהו ויפשוט הספק, כמי שהלכה.  
 דוחה הגמרא: אִי מְסַפְקָא לִיָּה - אם הסתפק שמא הלכה כחכמים,  
 אֲמֵאֵי - מדוע אמר שְׁפִטוּרָה מִן הַבְּכוּרָה בודאי, והרי לדעת חכמים  
 הולד שתלד לאחר מכן ספק בכור הוא. וְהוּ - ועוד יש לדחות פירוש  
 זה, מִי מְסַפְקָא לִיָּה - האם אפשר לומר כן שהסתפק אם הלכה כרבן  
 שמעון בן גמליאל או כחכמים, וְהֵאֵמֵר רְבֵּה בַר בַּר חֲנָה שְׂאֵמֵר רְבִי

בכורות דף כד עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז והדר" (ליום חמישי) קכז

47 מוסיף רבי יוסי בן המשולם: וְכֵן יֵשׁ עוֹד מִקְרָה שְׁמוֹתָ לְתוֹלוֹשׁ וְלֹהֲנִיחַ  
48 אֶת הַשִּׁיעָר מִסּוּבָר עִם שָׂאֵר הַצְּמֵר. וְהוּא, הַתּוֹלוֹשׁ אֶת הַשִּׁיעָר שֶׁל  
49 הַבְּכוֹר, כְּדִי שִׁיּוּכַל הַחֹכֵם לְרְאוֹת אֶת מְקוֹם הַמוֹסְתֵר עַל יָדֵי  
50 הַשִּׁיעָר, וְיוֹרֵה אִם הוּא מוֹס קְבוּעַ אוֹ לֹא.

גמרא

51 הגמרא מביאה את פסק ההלכה בדין משנתנו: אָמַר רַב, הַלֵּכָה  
52 כְּרַבִּי יוֹסִי בֶן הַמְּשׁוּלָם, שְׁמוֹתָ לְתוֹלוֹשׁ אֶת שִׁיעָר הַבְּכוֹר, לְצוּרֵךְ  
53 שְׁחִיתָתוֹ, וְלְצוּרֵךְ רֵאִיִּית הַמוֹס הַנִּמְצָא בְּמִקּוֹם הַשִּׁיעָר.

54 הגמרא מבררת אם מותר לתלוש לצורך שחיטה, ביום טוב, ומתוך  
55 כך יתברר עיקר טעמו של רבי יוסי בן המשולם: פְּעוּ מִיָּנִיחַ – שֶׁאֵלּוּ  
56 בְּנֵי הַיְשִׁיבָה מֵרַב הוֹנָא, בְּגִנְדוּ – בְּאוֹפֵן הַדּוּמָה לְדַבְרֵי רַבִּי יוֹסִי בֶן  
57 הַמְּשׁוּלָם, שֶׁהִתִּיר לְתוֹלוֹשׁ לְצוּרֵךְ שְׁחִיטַת הַבְּכוֹר, וְהוּא בָּא לְשַׁחֵט  
58 בַּהֲמַת חוֹלִין בְּיוֹם טוֹב, מֵהוּ – מֵהַ דִּינּוֹ, הָאֵם גַּם זֶה סוֹבֵר רַבִּי יוֹסִי  
59 בֶן הַמְּשׁוּלָם שְׁמוֹתָ לְתוֹלוֹשׁ אֶת הַשִּׁיעָר שְׁבִמְקוֹם הַשְּׁחִיטָה.

60 מפרשת הגמרא את צדדי הספק: הָאֵם מְעַמָּא – טַעְמּוֹ דְרַבִּי יוֹסִי בֶן  
61 הַמְּשׁוּלָם שֶׁהִתִּיר בְּמִשְׁנֵתֵינוּ לְתוֹלוֹשׁ לְצוּרֵךְ שְׁחִיטָה, אִף שְׁגוּיֹת  
62 הַבְּכוֹר אֲסוּרָה מִן הַתּוֹרָה, הוּא מְשׁוּם דְקָבָר – שְׁטוֹבֵר שֶׁהַתּוֹלוֹשׁ  
63 בֵּיד, לֹא הֵיִינוּ – אֵינוּ בְּכָלל גּוֹזֵז בְּכוֹר שֶׁאֲסוּרָה תּוֹרָה, שְׁנֵאֲמַר (דברים  
64 טו יט) וְלֹא תִגַּז בְּכוֹר צֶאֱנָךְ. לְפִי שְׁגוּז אֵינוּ אֵלָא בְּכָלִי, אֲבָל כְּשֶׁעוֹשֶׂה  
65 כֵּן בֵּיד, תְּלִישָׁה הִיא וְלֹא גוֹזֵה. וְלִפִּי זֶה, בְּיוֹם טוֹב, אָסוּר לְתוֹלוֹשׁ  
66 אֶת הַשִּׁיעָר בֵּיד לְצוּרֵךְ שְׁחִיטָה, אִף שְׁאֵינוּ בְּכָלל גּוֹזֵז אֶת הַצְּמֵר,  
67 שֶׁהִיא אַחַת מִלֵּשׁ מִלְּאֲבוֹת, מִשּׁוּם דְּהִנּוּחַ לִיה – שֶׁהָרִי זֶה עוֹקֵר דְּבָר  
68 מִגִּידוּלוֹ, וְתוֹלְדָה שֶׁל מִלְּאֲכַת קוֹצֵר הִיא וְאֲסוּר מִדְּאוּרֵייתָא. וְהַצַּד  
69 הַשֵּׁנִי הוּא, אוֹ דְלָמָא – שְׁמָא, בְּעֵלְמָא – בְּשָׂאֵר הַמְּקָרִים בְּעוֹלָם,  
70 לְעֵנִין תְּלִישָׁה בֵּיד, כְּבָר רַבִּי יוֹסִי בֶן הַמְּשׁוּלָם שֶׁהַתּוֹלוֹשׁ בֵּיד, הֵיִינוּ  
71 – הָרִי הוּא גּוֹזֵז, וְאֲסוּר בְּקִדְשִׁים. וְהֵיִינוּ מְעַמָּא דְשָׂרִי – וְהַטַּעַם  
72 שֶׁהִתִּיר רַבִּי יוֹסִי בְּמִשְׁנֵתֵינוּ הוּא, מִשּׁוּם דְּהִנּוּחַ לִיה – שֶׁהָרִי זֶה דְּבָר  
73 שְׂאִיִן מִתְּבִינִין, שְׁבִמְעֵשָׂה זֶה שֶׁל פִּינּוּי הַמְּקוֹם מִהַשְּׁעֵרוֹת, אֵינוּ מִתְּכוּיִן  
74 לְתוֹלוֹשׁ, וְדַבָּר שְׂאִין מִתְּכוּיִן מוֹתֵר. וְלַטַּעַם זֶה גַם בְּיוֹם טוֹב כְּשִׁמְפָנָה  
75 הַמְּקוֹם מִשְׁעֵרוֹת לְצוּרֵךְ הַשְּׁחִיטָה, דְּבָר שְׂאִין מִתְּבִינִין הוּא, שְׂאֵינוּ  
76 מִתְּכוּיִן לֹא לְגוֹזֵז וְלֹא לְעִקּוֹר דְּבַר מִגִּידוּלוֹ, וּמוֹתֵר.

77 אָמַר לְהוּ – הַשִּׁיב לָהֶם רַב הוֹנָא לְבִנֵי הַיְשִׁיבָה, זִילּוּ שְׂיִילוּהָ – לְכוּ  
78 וּשְׂאֵלוּ לְרַב הַנִּנְאָל שֶׁהִיא תְּלִישָׁה שֶׁל רַב, עַל עִיקַר דְּבָרֵי רַבִּי יוֹסִי בֶן  
79 הַמְּשׁוּלָם בְּמִשְׁנֵתֵינוּ לְעֵנִין תְּלִישָׁה לְצוּרֵךְ שְׁחִיטַת בְּכוֹר, אִם אָמַר רַב  
80 שֶׁהִלְכָה כְּמוֹתוֹ אוֹ לֹא. וְאִי אָמַר – וְאִם יֹאמֵר לָכֵם שֶׁהִלְכָה כְּרַבִּי יוֹסִי  
81 בֶן הַמְּשׁוּלָם לְגַבִּי בְּכוֹר, שׁוּבוּ אֵלַי, וְאִיפְשׁוּמִ לְכוּ מֵהַ שְׁחִיטָתְכֶם  
82 לְעֵנִין יוֹם טוֹב.

83 אָתוּ – בָּאוּ בְּנֵי הַיְשִׁיבָה, שְׂיִילוּהָ – וּשְׂאֵלוּ אֶת רַב חֲנַנְאֵל, אִם הִלְכָה  
84 כְּדַבְרֵי רַבִּי יוֹסִי בֶן הַמְּשׁוּלָם. וְאָמַר לְהוּ, הֲכִי אָמַר רַב, שֶׁהִלְכָה  
85 כְּרַבִּי יוֹסִי בֶן הַמְּשׁוּלָם. אָתוּ – חֲזוּרוּ וּבְאוּ לְקַמְיָה דְרַב הוֹנָא, וְאִמְרוּ  
86 לוֹ שְׂכָר אָמַר לָהֶם רַב חֲנַנְאֵל בְּשֵׁם רַב, שֶׁהִלְכָה כְּרַבִּי יוֹסִי בֶן הַמְּשׁוּלָם  
87 לְגַבִּי בְּכוֹר. וְאָמַר לְהוּ – וּפִשְׁט לָהֶם רַב הוֹנָא אֶת מַה שֶׁהִסְתַּפְקוּ, שְׁגַם  
88 בְּגִנְדוּ – בְּמִקְרָה הַדּוּמָה לְתִלְשֵׁת הַשִּׁיעָר לְצוּרֵךְ שְׁחִיטַת בְּכוֹר, שֶׁהוּא  
89 תְּלִישָׁה הַשִּׁיעָר לְצוּרֵךְ שְׁחִיטָה בְּיוֹם טוֹב, מוֹתֵר.  
90 מוֹסִיפָה הַגְּמָרָא: אִיתְמַד נְמִי – כֵּךְ גַּם אִמְרוּ בְּנֵי הַיְשִׁיבָה, שְׂאֵמַר רַב  
91 חֲנַנְיָה בְּרַ שְׁלָמְיָא, מְשָׁמִיחַ דְרַב – בְּשֵׁם רַב, שְׂבִנְדוּ בְּיוֹם טוֹב,  
92

1 אָחָא בְּרִיבִי – שְׁהִיָּה אָדָם גְּדוֹל וְחָשׁוּב בְּדוּרָה, רָאָה חֲזוּר שְׂכָרוּךְ  
2 אַחַר רַחֵל וַיּוֹנֵק מִמֶּנָּה, מֵהוּ – מֵהַ דִּינּוֹ, וְהָאֵם תּוֹלִים אֲנּוּ שְׁבִנָּה הוּא.  
3 שׁוֹאֵלֵת הַגְּמָרָא: מָאִי קָמִיפְעִיָא לִיה – לְעֵנִין מַה הִסְתַּפֵּק. אִילְמָא  
4 שֶׁהִסְתַּפֵּק לְבְּכוּרָה – לְעֵנִין הוֹלֵד שְׁתֵּלַד רַחֵל זֶה לְאַחַר מִכָּן, אִם בְּכוֹר  
5 הוּא. וְקָמִיפְעִיָא לִיה – וְצַדִּי הִסְתַּפֵּק שֶׁלּוֹ הֵם, אִי הִלְכָתָא בְּרַבִּין  
6 שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל, שְׁסוֹבֵר שְׁפִטוּרָה מִן הַבְּכוֹרָה, אִי הִלְכָתָא בְּרַבִּין,  
7 שֶׁלְדַעְתָּם יִתְכֵּן שְׁמַנְיָקָה הִיא וְלֹד שֶׁל אַחַר, וְעִדְדִין לֹא יִלְדָה מְעוֹלָם.  
8 דוּחָה הַגְּמָרָא: אֵינן לְפִרְשׁ כֵּן, מִשּׁוּם שְׂאֵם כֵּן קִשְׁה, תִּיבְעִי לִיה מִלָּה  
9 – מְדוּעַ הַצּוּרֵךְ לְהִסְתַּפֵּק לְעֵנִין חֲזוּר, יוֹתֵר הִיָּה לוֹ לְהִסְתַּפֵּק לְעֵנִין  
10 טֵלָה הַכּוּרֵךְ אַחַר רַחֵל. שְׁעַל זֶה נִחְלַקוּ רַבִּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל  
11 וְחַכְמִים.

12 אֵלָא מִפְּרִשְׁתָּה הַגְּמָרָא: כִּי קָמִיפְעִיָא לִיה – מַה שֶׁהִסְתַּפֵּק אַחָא בְּרִיבִי  
13 הוּא, לְעֵנִין שְׁנֵי דַבְרִים. הָאֶחָד, לְעֵנִין בְּכוּרָה, אִם הוֹלֵד שְׁתֵּלַד רַחֵל  
14 זֶה לְאַחַר מִכָּן בְּכוֹר הוּא. וְאִלְבָּא דְרַבִּין – וְסַפֵּק זֶה הוּא רַק לְפִי דַעַת  
15 חַכְמִים. וְהַשֵּׁנִי, לְעֵנִין הִיתֵר אֲכִילָה, אִם וְלֹד זֶה הִנְרָאָה כְּחֲזוּר מוֹתֵר  
16 בְּאֲכִילָה. וְסַפֵּק זֶה הוּא אִלְבָּא – לְפִי דַעַת דְרַבִּין שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל.  
17 מְבֹאֲרֵת הַגְּמָרָא: מַה שֶׁהִסְתַּפֵּק לְבְּכוּרָה הוּא, שֶׁלְדַעַת רַבִּן שְׁמַעוֹן בֶּן  
18 גַּמְלִיאֵל, פְּשׁוּט הוּא, שֶׁהוֹלֵד שְׁתֵּלַד לְאַחַר מִכָּן אֵינוּ בְּכוֹר, שֶׁהָרִי  
19 לְדַעַתוֹ וְדָאִי אֵינָה מְנִיקָה וְלֹד שֶׁל אַחַר. וְהִסְתַּפֵּק, שְׁמָא אֲפִילוּ לְרַבִּין  
20 דְאָמְרִי מְרַחֲמָא – שְׁבַהֲמָה אוֹדְהַבַת וּמְנִיקָה גַם וְלֹד שְׂאֵינוּ שֶׁלָּה. שְׁמָא  
21 כִּי מְרַחֲמָא, רַק דְמִינָה – וְלֹדוֹת שֶׁהֵם מִהֵמִין שֶׁלָּה, אֲבָל דְלֹא מִינָה  
22 – וְלֹדוֹת שְׂאֵינִם מִמִּינָה, לֹא – לְעוֹלָם אֵינָה אוֹדְהַבַת וּמְנִיקָה. וְאִם כֵּן  
23 חֲזוּר שְׂאֵינוּ מִמִּין רַחֵל וְדָאִי וְלֹד שֶׁלָּה הוּא, וְהוֹלֵד שְׁתֵּלַד לְאַחַר מִכָּן,  
24 וְדָאִי אֵינוּ בְּכוֹר. אוֹ דְלָמָא, דְלֹא מִינָה נְמִי מְרַחֲמָא – אוֹדְהַבַת וּמְנִיקָה  
25 הִיא גַם וְלֹדוֹת מִמִּין אַחַר, וְיִתְכֵּן שְׁעִדְדִין לֹא יִלְדָה מְעוֹלָם. וְהַעֲנִין  
26 הַשֵּׁנִי שֶׁהִסְתַּפֵּק הוּא לְאֲכִילָה, שֶׁלְדַעַת חַכְמִים פְּשׁוּט שְׂאֲסוּר הוּא  
27 בְּאֲכִילָה, שְׁמָא אֵינוּ בְּנָה, אֵלָא וְלֹד בְּהֵמָה טְמֵאָה הוּא. וְהִסְתַּפֵּק שְׁמָא  
28 אֲפִילוּ לְרַבִּין שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל יִהְיֶה אֲסוּר בְּאֲכִילָה. וְהַטַּעַם, מִשּׁוּם  
29 שְׂאִפִּילוּ אִם תִּמְצָא לּוֹמַר שְׂרַבִּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל כְּבָר, יוֹלְדֵת  
30 מְרַחֲמָא – שְׁבַהֲמָה שִׁילְדָה בְּעַבֵּר, אוֹדְהַבַת וּמְנִיקָה גַם וְלֹדוֹת שְׂאֵינִם  
31 שֶׁלָּה יֵשׁ לְהִסְתַּפֵּק שְׁמָא זֶהוּ רַק בְּדְמִינָה – בּוֹלְדוֹת שֶׁהֵם מְאוּתוֹ הַמִּין  
32 שֶׁלָּה. אֲבָל דְלֹא מִינָה – וְלֹדוֹת שְׂאֵינִם מִמִּינָה, לֹא – וְדָאִי אֵינָה  
33 אוֹדְהַבַת וּמְנִיקָה. וְאִם כֵּן חֲזוּר הַכּוּרֵךְ אַחַר רַחֵל וְדָאִי בְּנָה הוּא, וּמוֹתֵר  
34 בְּאֲכִילָה. אוֹ דְלָמָא, דְלֹא מִינָה נְמִי מְרַחֲמָא, וְאִין זֶה וְדָאִי שְׁבִנָּה  
35 הוּא. וּמִמִּילָא אֲסוּר הוּא בְּאֲכִילָה. מִסִּיקָה הַגְּמָרָא: תִּיקוּ – יַעֲמְדוּ  
36 שְׂאֵלוֹת אֵלּוּ בְּסַפֵּק, שֶׁלֹּא נִפְשְׁטוּ.

משנה

37 המשנה שלפנינו עוסקת בדין ההתעסקות בשיער הבכור ותלישתו  
38 באופנים מסויימים. רַבִּי יוֹסִי בֶן הַמְּשׁוּלָם אוֹמַר, יֵשׁ שְׁנֵי מְקָרִים  
39 שְׁמוֹתָ לְתוֹלוֹשׁ אֶת שִׁיעָר הַבְּכוֹר, הָרֵאשׁוֹן הוּא הַשְּׂוֹחֵט – הַעוֹמֵד  
40 לְשַׁחֵט אֶת הַבְּכוֹר, וְהַשְּׁעוֹתָ שְׁבִמְקוֹם הַשְּׁחִיטָה מְעַכְבוֹת אֶת  
41 הַשְּׁחִיטָה, עוֹשֶׂה – מִפְּנֵה הוּא מְקוֹם בְּקוּפִיִּין – סִכִּין גְּדוֹלָה שֶׁל  
42 טַבְחִים, מִיבֵן וּמִיבֵן – מְצִידֵי הַמְּקוֹמוֹת הַנִּצְרָכִים לוֹ לְשַׁחֵט, וְכֵן  
43 תּוֹלוֹשׁ הוּא אֶת הַשִּׁיעָר שְׁבִמְקוֹם הַשְּׁחִיטָה כְּדִי שִׁיּוּכַל לְשַׁחֵט לֹלֵא  
44 כֹּל חֲשֵׁשׁ, וּבְלָבַד שְׂלֵא יוֹוִנוּ לְשִׁיעָר שְׁתֵּלַשׁ מְמָקוֹמוֹ לְמִקּוֹם אַחַר,  
45 אֵלָא יִנְחִנוּ בְּמִקּוֹמוֹ מִסּוּבָר עִם שָׂאֵר הַצְּמֵר.  
46